

АНОТАЦИИ НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ НА ДОЦ. Д-Р ЛЮДМИЛА ПАВЛОВА ВЕКОВА

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“
по област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**,
професионално направление **3.4 Социални дейности** (Социална защита и
социална работа)

За участие в конкурса са представени 33 научни труда: 1 монография, 30 научни статии, от които 25 са на български език и 5 – на английски език, 2 учебника за студенти. Всички те са разработени и публикувани след придобиване на академичната длъжност „доцент“.

Използваната номерация отразява поредните номера на публикациите в списъка за участие в конкурса.

МОНОГРАФИИ

1. **Векова, Л.** Социална защита при безработица (Социална работа с безработни лица). София, Издателство „Диомира“, 2022, 398с., ISBN 978-619-7696-05-9

Монографията „Социална защита при безработица /Социална работа с безработни лица/ представя концепцията на автора за социалната защита при безработица като цялостна система, включваща подсистемите на социалното осигуряване при безработица, социалното подпомагане на безработни лица и активните политики на пазара на труда за насърчване на заетостта. Специален акцент в разработката е представянето на теоретико-методологическите аспекти на социалната работа с безработни лица, разглеждана в аспекта на последователност от социални дейности, осъществявани в подсистемите на социалната защита при безработица.

Монографията съдържа шест части, като тяхната структурата следва логическата последователност на елементите на системата за защита при безработица, определени съобразно виждането на автора за нейното съдържание. В отделните части разглежданата проблематика е систематизирана в глави.

Съдържанието на **първата част** оформя теоретичната рамка на концепцията за социалната защита при безработица. Дефинирането на същностните характеристики на социалната защита е направено на базата на теоретичен анализ на съществуващи дефиниции, като се разглеждат и основните предизвикателства пред нейното развитие. На тази основа е формирано виждането на автора за системата за социална защита и връзката с изграждащите я базови елементи – социално осигуряване, социално подпомагане и интервенциите на пазара на труда. Посочени са икономическите и социални измерения на безработицата, като специално внимание е отделено на анализ на основните тенденции в нейното развитие за периода 2004-2021 година.

Представено е концептуалното положение за съдържанието на социалната защита при безработица и нейните същностни характеристики като единство на подсистемите на социалното осигуряване при безработица, социално подпомагане на безработни лица и активни политики за насърчаване на тяхната заетост.

Втората част разглежда социалното осигуряване при безработица като основен елемент на защитата при безработица. Представени са теоретико-методологически аспекти на безработицата като осигурителен риск и законовата регламентация на осигуряването при безработица. Акцентира се върху паричните обезщетения при безработица на базата на теоретично изследване на характеристиките и функциите, което се допълва от анализ на конкретните положения, свързани с тяхната законова регламентация по отношение на конкретните им параметри. Анализирани са динамиката на обезщетенията при безработица за периода 2004-2021г. на базата на общи индикатори и на показатели, представящи структурата на получаващите обезщетения безработни лица. Специално внимание е отделено на допълнителното доброволно осигуряване при безработица и професионална квалификация.

Като следващ елемент на социалната защита при безработица, в **третата част** на монографията е представена проблематиката, свързана със социалното подпомагане на безработните лица. Разгледани са изплащаните социални помощи, както и възможните услуги, които могат да се предоставят на безработни лица.

В четвърта част на монографията са представени активните мерки на пазара на труда като трети елемент на системата за защита при безработица, допълващ ефекта на действието на предишните два компонента. В отделни приложения са систематизирани основните приоритети на националните стратегии по заетостта, както и съдържанието на отделни целеви програми.

Петата част разглежда потенциала на алтернативните форми на заетост като възможност за ограничаване на безработицата със специален акцент върху социалното предприемачество и социалните предприятия, центровете за защитена заетост и центровете за заетост и социално подпомагане.

Функционирането на системата за защита при безработица е свързано с практическата реализация на социалната работа с безработни лица като една от подсистемите на социалната работа, което е обект на разглеждане **в шеста част** на монографията. Социалната работа с безработни лица е представена като последователност от социалните дейности, осъществявани в отделните подсистеми. Подробно са разгледани функциите в обхвата на социалните дейности в социалното осигуряване при безработица, на социалното подпомагане на безработните лица и на активните мерки на пазара на труда.

Формулирани са основни изводи от теоретичните обзори и конкретните анализи, разглеждани в отделните части на монографията. Теоретико-методологическата част, свързана с представянето на съществуващи изследвания по разглежданата проблематиката във всяка част от монографията се допълва от проучване на съответната законодателната уредба и от конкретни анализи на динамиката на процесите, характерни за всяка една от подсистемите на социалната защита при безработица

НАУЧНИ СТАТИИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

- 2. Векова, Л.** Образованието по социална работа – специфични аспекти по отношение на социалните дейности с безработни лица В: Педагогика, София, НИОН „Аз-буки“, 2022, ISSN 1314-8540 (Online), ISSN 0861-3982 (Print)

/служебна бележка, удостоверяваща, че статията е одобрена за печат – Приложение 2 от т. 17.1./

Образованието по социалната работа е изправено пред сериозните предизвикателства да отразява адекватно основните тенденции на практическата дейност, ориентирана към отделните целеви групи. В този контекст същностните характеристики и специфичните особености на социалната работа с безработни лица като задължителен елемент и основна форма за реализация на функциите на социалната защита при безработица, следва да намерят адекватно отражение и в съдържанието на обучението на бъдещите специалисти.

Статията разглежда концептуалното виждане за социалната работа с безработни лица като определена последователност от социални дейности и многообразие от социални интервенции, насочени към отделните индивиди, семействата или определени групи с цел материална подкрепа и създаване на заетост.

Акцентирайки върху съдържателните характеристики на социалната работа с тази целева група като последователност от диференцирани по различни критерии целенасочени социални дейности в отделните компоненти на системата за защита при безработица, изследването се фокусира върху систематизиране на основни изисквания към съдържанието на обучението в професионално направление „Социални дейности“.

- 3. Векова, Л.** Социалните иновации като потенциал и възможен подход за образователно и социално включване В: Педагогика, София, НИОН „Аз-буки“, 2022, ISSN 1314-8540 (Online), ISSN 0861-3982 (Print)

/служебна бележка, удостоверяваща, че статията е рецензирана и одобрена за печат – Приложение 3 от т. 17.1./

Целта на статията е на базата на анализ на основни теоретични концепции за същността и значението на социалните иновации да бъде изяснена ролята им за преодоляване на предизвикателства с различен характер и степен на сложност с акцент върху потенциала им за образователното и социално включване. Представени са вижданията на редица чужди и български изследователи за същността и значението на социалните иновации, на базата на които са систематизирани същностните им характеристики.

Акцентирано е върху въпросите, свързани със социалните иновации и тяхното практическо реализиране в различните социални системи, в т.ч. образователната, системите на социалното осигуряване и на социалното подпомагане, предоставянето на социални услуги и обезпечаването на заетост на уязвимите групи от населението за постигането на образователно и социално включване.

Социалните предприятия са представени като утвърдена и доказана във времето успешна организационна форма за практическа реализация на социалните иновации и са посочени добри практики на съществуващи социални предприятия, предоставящи иновативни образователни и социални услуги.

- 4. Векова, Л.** Осигуряването при безработица в България – тенденции и предизвикателства в условията на кризи В: Сборник статии „Икономическото развитие и политики: реалности и перспективи. Предизвикателства и рискове в условията на наслагващи се кризи“ от Международна научна конференция на Института за икономически изследвания при БАН, 2022г.

/служебна бележка, удостоверяваща, че статията е одобрена за печат – Приложение 4. от т. 17.1./

В статията се разглежда значението на осигуряването при безработица като един от компонентите на системата за социална защита, който изисква в периоди на шокови промени в икономиката и обективна невъзможност за нарастване на заетостта и ограничаване на безработицата, да се осъществят адекватни законови промени, с които да се засили функцията на изплащаните обезщетения на заместващ загубените или намалени доходи от упражняване на трудова дейност.

Целта на изследването е да бъдат дефинирани основни тенденции в осигуряването при безработица в България с акцент върху изплащаните парични обезщетения в условията на сериозните предизвикателства, които пандемията от Covid 19 създаде пред функционирането на националния пазар на труда и да бъде оценено съответствието им с реализацията на функциите на осигуряването при безработица като елемент на системата за социалната защита.

Обект на анализа са промените в законовата регламентация на паричните обезщетения за безработица в периода 2015-2021г. и изменението на основни индикатори за осигурителните плащания при риска „Безработица“ за същия период. Те са изследвани от позицията на това, доколко адекватно отразяват тенденциите в развитието на безработица и дали законовата уредба и динамиката на паричните обезщетения съответстват на реализацията на компенсаторната им функция да заместят за определен период в максимално възможна степен загубените доходи от труд.

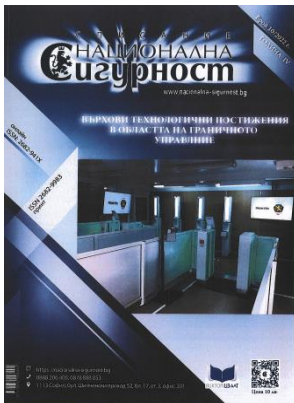
- 5. Векова, Л.** Социалната защита при безработица като елемент на системата за социална сигурност В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, том XXVI D, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, 2022г., с. 454-466, ISSN 1314-6769

В публикацията се разглеждат основните характеристики на социалната защита при безработица като елемент на системата за социална сигурност на базата на анализ на осигуряването при безработица и политиката за насърчване на заетостта чрез реализиране на активните мерки на пазара на труда. Защитата при безработица се реализира, на първо място, чрез включването на риска „Безработица“ в системата на социалното осигуряване и на второ място, чрез реализирането на мерките на активната политика, която е насочена към

стимулиране безработните лица по-бързо да се завърнат на пазара на труда и реализират своите знания, умения и компетенции.

Статията акцентира върху характеристиките на паричните обезщетения при безработица, законовата регламентация на риска „Безработица“, условията за придобиване на право на обезщетение, режима за определяне на размера, промените в минималния и максималния дневен размер на паричното обезщетение, регламентираните срокове за неговото получаване. Представени са и активните политики на пазара на труда, които имат за цел да се подкрепи развитието на икономиката чрез насърчаване на заетостта на неравнопоставените групи на пазара на труда и увеличаване на възможностите за търсещите работа.

6. Векова, Л. Законова регламентация на пенсионното осигуряване на работещите в секторите „Сигурност“ и „Отбрана“ В: сп. Национална сигурност, бр.11, 2022г., с.37-44, ISSN 2682-9983

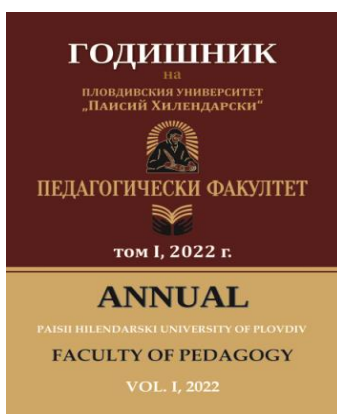

Статията има за цел да представи основните характеристики и спецификата на законовата уредба на пенсионното осигуряване на работещите в системите „Сигурност“ и „Отбрана“. Представени са нейните съществени характеристики и основни принципи на функциониране.

Акцентирано е върху изясняване на значението на пенсията като периодично плащане с характер на заместващ доход, изплащано пожизнено или за определен срок, което се отпуска при настъпване на осигурителните случаи старост, инвалидност и смърт на лицата, отговарящи на законовите изисквания за право на съответното плащане. Систематизирани са основните характеристики на пенсиите като осигурителен продукт и са посочени различните видове пенсионни продукти.

Представени са условията за придобиване на право на различните видове пенсионни плащания – пенсиите за осигурителен стаж и възраст, на инвалидните пенсии и наследствените пенсии.

7. Векова, Л. Социалното предприемачество – перспективи и възможности за социално включване на рисковите групи, В: Годишник на ПУ „П.Хилендарски“ - Педагогически факултет, том I, Пловдив, Пловдивско университетско издателство, 2022, с.54 – 68, ISSN 2815-4134

В статията се разглеждат различните аспекти на концепцията за социалното предприемачество и възможностите на социалните предприятия от позицията на значението им за реализацията на политиката за социално включване на рисковите групи от населението

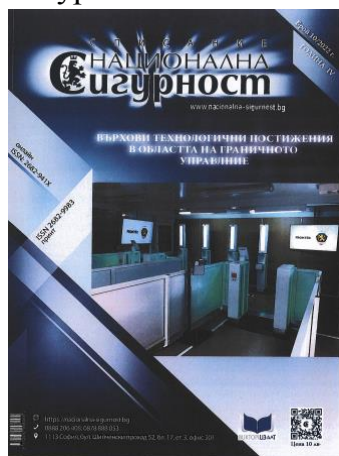
Социалното предприемачество посредством създадените социални предприятия представлява и правно организационна форма за трудова реализация на

хората в неравностойно положение и начин за развитие и разнообразяване на социалните дейности и услуги, насочени към тези групи.

Изразена е оценка на съществуващата законова уредба в България, регламентирана в Закона за предприятията на социалната и солидарната икономика, като заедно с положителните страни са посочени потенциални слабости и са формулирани проблеми, които могат да се окажат пречка за адекватно развитие на социалните предприятия. Акцентирано е върху слабости в информационната осигуреност и липсата на информация към настоящия етап за броя, предмета на дейност, заетостта и резултатите на създадените с помощта на европейско финансиране социални предприятия. Посочени са и възможни насоки за развитие на нормативната база с цел създаване и развитие на повече социални предприятия като ефективна форма за социално включване на представители от различните рискови групи.

8. Векова, Л. Пенсионното осигуряване като елемент на системата за социална сигурност В: сп. Национална сигурност, бр.10, 2022г., с.36-44, ISSN 2682-9983

Статията има за цел да разгледа системата на пенсионното осигуряване от позициите на значението ѝ за обезпечаване на необходимата социална защита на населението и като един от най-важните елементи на системата за социална сигурност във всяка една страна. Представени са нейните същностни характеристики и основни принципи на функциониране.

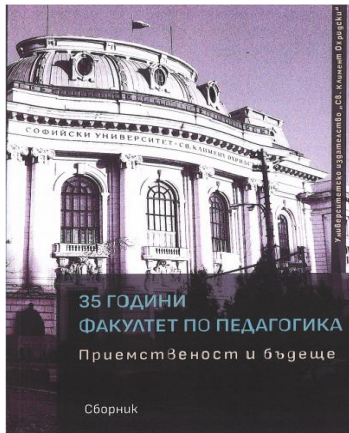
Акцентирано е върху изясняване на значението на пенсията като периодично плащане с характер на заместващ доход, изплащано пожизнено или за определен срок, което се отпуска при настъпване на осигурителните случаи старост, инвалидност и смърт на лицата, отговарящи на законовите изисквания за право на съответното плащане. Систематизирани са основните характеристики на пенсиите като осигурителен продукт и са посочени различните видове пенсионни продукти.

Представени са условията за придобиване на право на различните видове пенсионни плащания – пенсиите за осигурителен стаж и възраст, на инвалидните пенсии и наследствените пенсии.

9. Векова, Л. Образованието в професионално направление „Социални дейности“ и практическата реализация на студентите – проблеми и предизвикателства В: 35 години Факултет по педагогика – приемственост и бъдеще, София, Университетско издателство „Св.Климент Охридски“, 2021г., с. 405-417, ISBN 978-954-07-5345-4

В статията се разглеждат основни според автора проблеми в образованието в професионално направление „Социални дейности“ на базата на анализ на количествени показатели за броя на обучаваните и завършващи студенти по образователно-квалификационни степени (ОКС) като цяло и по

отделни висши училища и на оценка на обективни качествени характеристики на обучението по социална работа.

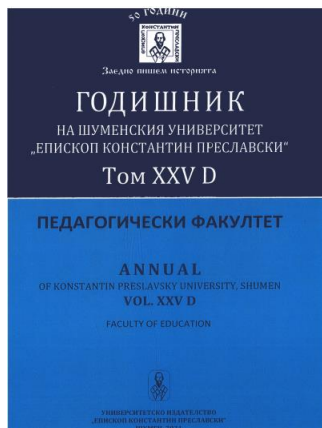

Анализирани са тенденции в практическата реализация на студентите в сферата на социалната работа като цяло и по отделни висши училища.

На базата на извършения анализ на количествени показатели и качествени критерии са систематизирани проблеми в образованието по социална работа с характер на предизвикателства за функционирането на системата за социална защита

10. Векова, Л. Пенсионното осигуряване на заетите в системата на училищното образование в България – законови промени, развитие и предизвикателства В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, том XXV D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, 2021г., с. 465-477, ISSN 1314-6769

Статията има за цел да анализира пенсионното законодателство с акцент върху специфичния режим, регламентиран за заетите в системата на училищното образование и степента, в която промените в законовата уредба отчитат обективните тенденции за динамиката в броя и структурата на работещите в тази система.

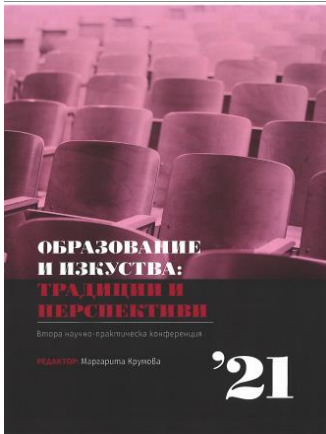

Представена е законовата уредба на пенсионното осигуряване на педагогически специалисти, заети в системата на училищното образование, като акцентът е свързан с прилагането на самостоятелен специален режим, за реализацията на който се създава обособен в рамките на системата на държавното обществено осигуряване Учителски пенсионен фонд.

Специално внимание е обърнато на дейността на Учителския пенсионен фонд. Изяснена е целта на неговото създаване, представени са основните промени в законовата уредба, регламентираща правата на осигурените в Учителския пенсионен фонд, посочени са видовете пенсионни плащания и условията за тяхното придобиване. За да бъдат оценени обективно промените в законовата регламентация на пенсионните права на заетите в системата на училищното образование са анализирани промените в броя и във възрастовата структура на педагогическите специалисти за периода 2015-2021 година на базата на данни от НСИ и са систематизирани основни тенденции.

- 11. Векова, Л.** Системата за социална защита в аспекта на съвременните предизвикателства за развитието ѝ в България В: Образование и изкуства : Традиции и перспективи, София, Университетско издателство „Св.Климент Охридски“, 2021г., с. 95-105, ISBN 978-954-07-5345-4

Системата за социална защита в България е все още в процес на необходимото приспособяване към съвременната действителност и това се отразява в сериозни предизвикателства пред нейното функциониране.

Статията има за цел формулирането на важни предизвикателства пред развитието на системата за социална защита в България на базата на анализ на факторите, оказващи влияние върху нейното състояние и развитие и на протичащите процеси в отделните подсистеми. На базата на възприетата концепция за съдържанието на социалната защита, са систематизирани основни проблемни области във функционирането ѝ като цяло и в отделните подсистеми, свързани с демографски, финансови, социални и политически фактори.

Обобщаването на различни гледни точки за същността на социалната защита и възприетата концепция за нейното съдържание е изходна база за систематизирането на проблемните области във функционирането ѝ като цяло и в отделните подсистеми.

- 12. Векова, Л.** Нови моменти в развитието на допълнителното задължително пенсионно осигуряване В: Социална работа, мениджмънт и социално развитие: съвременни предизвикателства, перспективи и иновативни практики, Варна, Издателство на ТУ – Варна, 2021г., с. 5-15, ISBN 978-619-202-073-6

Статията разглежда допълнителното задължително пенсионно осигуряване като елемент на тристълбовата пенсионна система в България, създадена в резултат на проведената през 2000 година пенсионна реформа.

Развитието на пенсионното осигуряване в България е ориентирано към по - доброто функциониране на възприетия модел и предполага постоянни промени в законовата уредба, кореспондиращи с необходимостта да бъдат решени съществени проблеми в отделните елементи/стълбове на пенсионната система.

В този контекст статията акцентира върху законовите промени, свързани с капиталовия елемент на системата – допълнителното задължително пенсионно осигуряване и решаването на изключително важен проблем като регламентацията на фазата на изплащане на допълнителни пенсии от универсалните пенсионни фондове (УПФ)

- 13. Векова, Л.** Законова регламентация на възможностите за трудова реализация на студентите от професионално направление „Социални дейности“ В: Проблеми и перспективи на социалните дейности, Пловдив, Пловдивско университетско издателство, 2021г., с. 7- 20, ISBN 978-619-7663-00-6

Дефинирането на възможните сфери и конкретните професии и длъжности, на които могат да се реализират студентите от професионално направление „Социални дейности“, е в основата на формирането на интерес към обучение в съответните ОКС и определя до голяма степен мотивацията на студентите за бъдещата им професионална кариера.

В публикацията се разглеждат възможностите за трудова реализация на студентите от професионално направление „Социални дейности“ от всички ОКС на базата на съществуващите позиции за ръководители и специалисти в сферата на социалната работа, регламентирани в Националния класификатор на професиите и длъжностите (НКПД) в България.

Систематизирани са отделни групи в зависимост от минималното образователно и квалификационно ниво, изисквано за заемане на съответната длъжност, като са посочени и основните функции и отговорности за съответната позиция. Целта е да бъдат представени разнообразните възможности, които законодателството определя като професии и длъжности за бъдещата реализация на студентите.

Анализът на нормативната уредба, уреждаща възможните професии и длъжности в сферата на социалната работа позволява да се формулират и препоръки по отношение на допълване на съществуващите позиции и за повишаване на изискванията към образователното равнище на кадрите в системата за социална защита.

- 14. Векова, Л.** Ключовите компетенции като потенциал за развитие на социалната работа В: Развитие на ключови компетентности, Пловдив, Пловдивско университетско издателство, 2021г., с. 146 - 156, ISBN 978-619-7663-02-0

Статията разглежда утвърждаването на компетенциите като основен структурен елемент в организацията и управлението на социалната работа и необходимостта да бъдат дефинирани ключовите компетенции за основните длъжности в социалните институции от системата на социалното подпомагане.

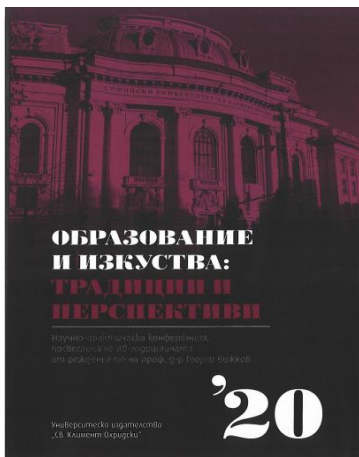
Посочени са теоретични постановки, свързани с дефиниране на базови категории като компетенции, компетентности, ключови компетентности. Определянето на ключовите компетентности е свързано с основните етапи в управлението на компетенциите в

рамките на социалната организация и е съществен елемент в разработването на компетентностните модели в различните сектори на социалната работа.

В публикацията се засягат принципни изисквания към ключовите компетентности на социалните работници, които следва да отчитат същностните проявления и специфични характеристики на социалната работа, както и процеса на тяхното определяне. Акцентирано е върху конкретния подход за разработване на компетентностен модел в социалните организации чрез определяне на ключови длъжности и дефиниране на най-важните за съответната позиция компетенции

15. Векова, Л. Образованието в професионално направление „Социални дейности“ – развитие, проблеми и перспективи В: Образование и изкуства: Традиции и перспективи, София, Университетско издателство „Св.Климент Охридски“, 2021г., с. 95-105, ISBN 978-954-07-5345-4

Статията представя позицията на автора за състоянието и развитието на образованието в професионално направление „Социални дейности“ във висшите училища, осъществяващи подготовката на социални работници в България, аргументирана с анализ на количествени измерители за обхвата на студентите и на критерии, които дават възможност за оценка на качеството на обучението.

Анализирано е обучението на студентите от позициите на съответствието между съвременните изисквания към социалната работа и организацията на учебния процес като теоретична и практическа подготовка. Дефинирани са основни проблеми в подготовката на социални работници в България и сериозните предизвикателства пред висшите училища за нейното осъществяване.

Формулирани са важни насоки, в които да се развива обучението в професионално направление „Социални дейности“, за да отговори на нарастващите изисквания към социалната работа към кадрите, ангажирани със осъществяването на социалните дейности

16. Векова, Л. Социалните услуги в България – законови промени, развитие и предизвикателства В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, том XXIV D, Велико Търново, Издателство „Фабер“, 2020г., с. 503-517, ISSN 1314-6769

Статията насочва вниманието към основните промени в законовата уредба, свързани с приемането на Закона за социалните услуги, към оценка на неговото съдържание от позициите на възможностите, които създава за решаване на най-важните проблеми и към систематизиране на предизвикателства пред социалните услуги като елемент на системата на социалното подпомагане

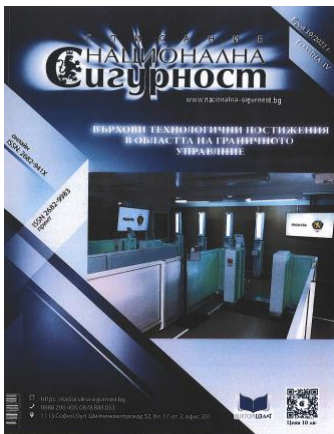
Посочената цел определя необходимостта да бъдат формулирани новите моменти в законовата уредба на социалните услуги и да се дефинират евентуални пропуски, които биха предизвикали проблеми както в цялостната организацията по предоставяне на социални услуги, така и в аспекта на конкретната реализация на законовите текстове.

Представени са най-важните промени в няколко направления: качествено и ефективно предоставяне на социалните услуги; деинституционализация на системата на социалното подпомагане и предоставянето на социални услуги и децентрализация на процеса на управление и доставка на социални услуги.

Дефинирани са и основни предизвикателства, свързани с развитието на социалните услуги в България – законови, институционални, структурни, кадрови.

17. Векова, Л. Системата за социална сигурност – характеристики и предпоставки за укрепване на националната сигурност В: сп. Национална сигурност, бр.6, 2020г., с.34-39, ISSN 2682-9983

Статията анализира системата за социална сигурност в контекста на социалната защита на населението и от позицията на ролята ѝ на фактор за националната сигурност.

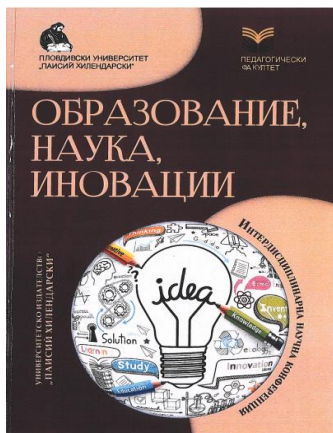

На базата на аналитичния преглед на съществуващи дефиниции е обосновано съдържанието ѝ като система, включваща три основни и допълващи се подсистеми – системата на социалното осигуряване, системата на социалното подпомагане и политиките на пазара на труда във връзка със заетостта.

Разгледани са същностните характеристики на социално осигуряване и социално подпомагане като две взаимнодопълващи се системи, които обезпечават социалната сигурност на населението в качеството им на „първа и втора защитна мрежа“. Значението на системата за социална сигурност е изяснено и чрез изпълняваните от нея основни функции: - защитна, възпроизводствена, преразпределителна, икономическа, стимулираща.

Акцентирано е и върху изискванията и необходимостта от координация на системите за социална сигурност в рамките на Европейския съюз, като е представено действието на основните регламенти.

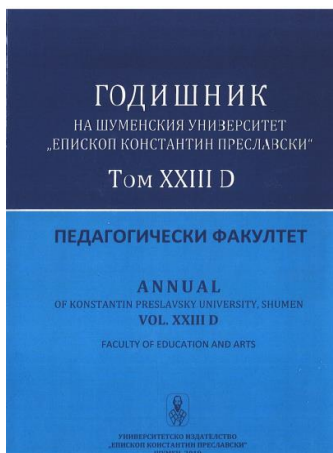
18. Векова, Л. Образованието в професионално направление „Социални дейности“ – възможности за иновативни решения В: Образование, наука, иновации, Пловдив, Университетско издателство „П.Хилендарски“, 2020г., с. 54 - 67, ISBN 978-619-202-599-1

Статията представя иновативните решения като възможност за преодоляване на важни предизвикателства пред образованието в професионално направление „Социални дейности“. На базата на изясняване на съдържанието на иновациите, е посочена тяхната специфика по отношение на висшето образование. Акцентирано е върху значението на иновациите и иновационните практики като основен европейски и национален приоритет за развитие на системата на висшето образование.

В публикацията са разгледани конкретни форми за прилагане на иновационни решения в провеждането на учебния процес и представянето на учебното съдържание във висшите училища. Формулирани са и възможни решения, които позволяват да бъде използван потенциала на иновациите и иновативните практики за преодоляване на някои от предизвикателствата пред образованието по социална работа.

- 19. Векова, Л.** Социалното предприемачество в България – концепция, проблеми и възможности В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, том XXIII D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, 2019г., с. 536-546, ISSN 1314-6769

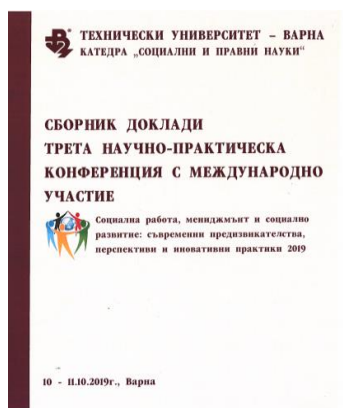

Статията разглежда развитието и утвърждаването на социалното предприемачество като концепция и нейното практическо реализиране в създаването и функционирането на социалните предприятия от позицията на потенциала и възможностите им за постигане на ефективни дългосрочни резултати в решаването на проблемите на уязвимите групи от населението чрез използването на икономически подходи и механизми. Нейната практико-приложна значимост се обуславя от причини с икономически, социален и технологичен характер, които са посочени и които налагат възприемането на принципите на икономическата ефективност в организацията на социалната сфера.

Разгледана е връзката между социалното предприемачество и социалната икономика в аспекта на значението на социалните предприятия за изграждане и развитие на социалната икономика и като форма за нейната практическа реализация. Анализирани са развитието на концепцията за социалното предприемачество в България, като са посочени някои пропуски на нормативната уредба. Формулираните слабости на законовата регламентация и на съществуващата практика са базата за определяне на възможните насоки за развитието на социалните предприятия и за подобряване на тяхната устойчивост.

- 20. Векова, Л.** Предизвикателства и перспективи пред социалната работа в България В: Социална работа, мениджмънт и социално развитие: съвременни предизвикателства, перспективи и иновативни практики, Варна, Издателство на ТУ – Варна, 2019г., с. 19 - 28, ISBN 978-954-20-0803-3

В статията се разглеждат основни предизвикателства пред социалната работа в България в аспекта на изискванията, които законодателните промени и тяхната практическа реализация налагат към организацията и управлението на социалните дейности на национално и регионално равнище.

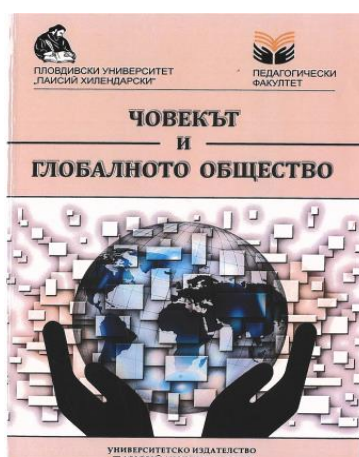

Анализирано е влиянието на протичащите демографски, икономически и социални процеси върху съдържателните характеристики на социалната работа и на тази основа са формулирани проблемни области, дефинирани като най-важни предизвикателства. Те са систематизирани в няколко основни групи на базата на анализа на ситуацията в България и отчитане на степента на съответствие между изискванията към социалната работа и оценката на реалната ситуация.

На базата на посочените като най-важни предизвикателства за социалната работа в България, са формулирани и основните направления за подобряване на нейната организация и управлението, като те могат да бъдат характеризирани като переспективи за нейното развитие и за по-добрата професионална реализация на социалните работници.

- 21. Векова, Л.** Социалната защита на човека в аспекта на глобалните предизвикателства В: Човекът и глобалното общество, Пловдив, Университетско издателство „П.Хилендарски“, 2019г., с. 331 - 347, ISBN 978-619-202-503-8

Статията разглежда системата за социална защита от позицията на възможностите, които създава, за гарантиране на правата на човека в съвременния свят.

Дефинирани са нови същностни характеристики на системата, които новите обществени реалности налагат при разглеждането на нейния обхват, съдържание и специфични особености в национален и глобален план в стремежа да осигури необходимата степен на защита на всички групи от населението.

Систематизирани са десетте най-важни предизвикателства пред системата за социална защита в светлината на настъпилите промени в обществения живот, икономиката и социалната сфера. Разгледано е влиянието на пазарите на труда и цифровата икономика, на неравенствата през целия жизнен

цикъл, на разликите в покритията, както и на застаряването на населението и на здравеопазването и дългосрочните грижи върху системите за социална защита и необходимостта от адекватни промени в тяхното съдържание и обхват.

Засегнати са и проблемите, които предизвикателства като заетостта на младите работници, технологичния преход, защитата на работниците – мигранти, по-високите обществени очаквания, както и новите рискове, сътресения и екстремни събития и кризи, поставят пред функционирането на системите за социална защита, като е направен опит за формулиране на възможни подходи за тяхното преодоляване

22. Векова, Л. Тенденции в развитието на пенсионноосигурителните дружества в България в периода 2010-2017г. В: 80 години академично преподаване по застраховане и социално дело. 80 години традиции, лидерство, предизвикателства, Свищов, Академично издателство ВФСА „Д.Ценов“, 2018г., с. 219 - 229, ISBN 978-954-23-1712-8

В публикацията са анализирани основни тенденции в развитието на пенсионноосигурителните дружества в България в периода 2010 – 2017г. в аспекта на необходимата финансова стабилност и инвестиционни резултати при управлението на активите на универсалните и на професионалните пенсионни фондове, за да отговорят на обществените очаквания към капиталовия елемент на пенсионната система като част от системата за социална защита.

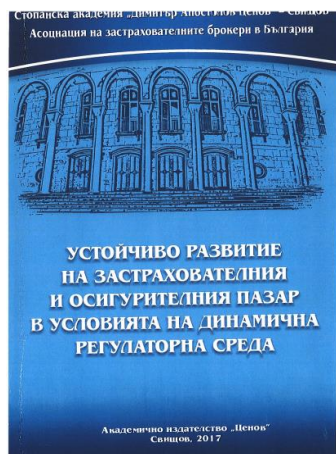

В статията се разглеждат основни показатели, характеризиращи резултатите от управлението на пенсионноосигурителните дружества на фондовете от втория стълб на пенсионната система в България за периода 2010 – 2017г. на базата на публична и представителна информация за тяхното състояние и изменение. Целта е да се обоснове тенденцията за устойчивото им и позитивно динамично изменение в посочения времеви интервал, характеризиращ периода след световната финансова и икономическа криза, както и финансовата стабилност и постигнатите резултати при управлението на фондове за допълнително пенсионно осигуряване. Обобщаването на тенденциите в динамиката на допълнителното пенсионно осигуряване е ориентирано към това, да се докаже тезата за способността пенсионноосигурителните дружества да реализират законово регламентираното задължение за изплащане на допълнителни пенсии от втория стълб.

Систематизирането на тенденциите в развитието на пенсионноосигурителните дружества обосновават извода за липсата на обективни причини за промени в законодателството, регламентиращо функционирането на пенсионната система в България в посока промяна на философията на пенсионния модел в частта допълнително задължително пенсионно осигуряване.

- 23. Векова, Л.** Устойчивото развитие на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване в контекста на обективните процеси и политическите решения В: Устойчиво развитие на застрахователния и осигурителния пазар в условията на динамична регулаторна среда, Свищов, Академично издателство ВФСА „Д.Ценов“, 2017г., с. 149 - 162, ISBN 978-954-23-1382-3

В статията се анализира развитието на допълнителното пенсионно осигуряване от старта на пенсионната реформа през 2000г. до 2016г. от позициите на изменението на определени количествени показатели,

характеризиращи динамиката на капиталовия елемент на пенсионната система и на промените в законодателството, регламентиращо функционирането на пенсионната система в България

Публикацията акцентира върху динамиката на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване като елементи на българската пенсионната система за периода на тяхното функциониране - от 2001г. за професионалните пенсионни фондове и от 2002г. – за универсалните пенсионни фондове.

Оценката за състоянието и перспективите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване се основава на анализ на емпирични данни за периода 2001-2016г. и на въздействието на изменения в Кодекса за социално осигуряване след 2010г.

Тенденциите и перспективите за изменението на основните параметри, характеризиращи развитието на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване са анализирани и от позициите на най-важните законодателни промени, които оказват определено влияние - позитивно и негативно върху тяхното функциониране.

- 24. Векова, Л.** Стратегията за учене през целия живот – предизвикателства за реализацията на иновативни практики в образованието, В: Сборник с научни доклади „Перспективи при създаване на иновативна образователна среда“, УИ „П.Хилендарски“, Пловдив, 2017, с.316-329, ISBN 978-619-202-297-6

Статията разглежда стратегията за „Учение през целия живот“ като възможност за развитие на качеството на работната сила в контекста на значението му за повишаване на конкурентноспособността на европейската и националната икономика и като перспектива за реализацията на иновативни практики в сферата на образованието. Изследвана е концепцията като непрекъснат процес на усвояване и придобиване на знания и умения в процеса на дейността на човека, който включва всички дейности за учене с цел повишаване на знанията, уменията и квалификацията

по лични, социални или професионални причини. В тази връзка са анализирани основните проблеми и предизвикателства за прилагането на иновативни практики в сферата на образованието като предпоставка за реализацията на „Националната стратегия за учене през целия живот. Разгледани са някои възможни насоки за подобряване на връзката образование-бизнес като цел на Стратегията за учене през целия живот.

25. Векова, Л. Осигуряването при бременност и майчинство като форма на държавна политика за подкрепа на децата В: Социално-педагогически аспекти на детското развитие, Пловдив, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2017, с. 188 – 207, ISBN 978-619-202-279-2

Статията разглежда възможностите за подкрепа на семействата и децата чрез системата на социалното осигуряване като елемент на социалната защита на населението, като акцентът е поставен върху отпусканите обезщетения при бременност и раждане и за отглеждане на деца.

Актуалността на проблематиката е обоснована чрез разглеждането на основните тенденции в демографското развитие на българското население в годините след 1990 година. Изследвано е изменението в законодателството, регламентиращо този осигурителен риск, в изискванията за придобиване на право и в режима за изплащането на обезщетенията за бременност и майчинство и за отглеждане на деца за периода от 2011 до 2017г.

Анализирани са и основните тенденции в изменението на показателите, характеризиращи тези социални плащания в посочения период на базата на изследване на динамиката на индикаторите брой обезщетения, общ размер на изплатената сума, брой изплатени дни, размер на средно дневно обезщетение и среден размер на обезщетението. Оценени са възможностите на системата за социално осигуряване за осъществяване на държавната политика за подкрепа на семействата и децата и са формулирани някои предложения за нейното изменение и развитие.

26. Векова, Л. Съвременни предизвикателства пред социалната работа и тяхното отражение върху професионалните компетенции В: Иновации и компетентности в образованието, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, Пловдив, с.435-447, ISBN 978-619-202-178-8

Статията разглежда основните предизвикателства пред социалната работа в контекста на динамичните условия, в които се осъществява и тяхното отражение върху компетенциите на социалните работници.

Дефинираните са основни демографски, икономически и социални процеси, които поставят определени изисквания към социалната работа и

налагат нови стандарти към образователната и професионална подготовка на кадрите.

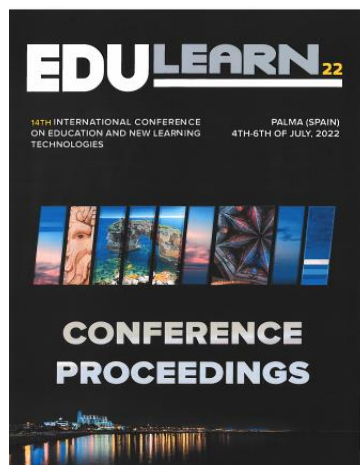
Анализирани са компетенциите като определящи за успешната трудова реализация на пазара на труда, в т.ч. и по отношение на дейността на социалните работници. Направен е опит да се систематизират тези компетенции, притежаването на които има съществено значение както за по-добрата професионална реализация на социалните работници, така и за осъществяването на социалните дейности в съответствие със съвременните предизвикателства, наложени от динамичните обществени промени и в отговор на нарастващите нужди и изисквания на потребителите.

НАУЧНИ СТАТИИ НА ЧУЖД ЕЗИК

27. Vekova, L. Legal changes in the regulation of social services In: EDULEARN 2022 14th International Conference on Education and New Learning Technologies, 2022, p. 4816 – 4821, ISBN 978-84-09-42484-9, doi:10.21125/edulearn.2022.1144

Векова, Л. Законодателни промени в регулирането на социалните услуги в България и отражението им върху образованието по социална работа

Статията разглежда промените в законодателството в областта на социалното подпомагане с акцент върху приемането през 2019 година на специален закон, регламентиращ системата за предоставяне на социални услуги.

Със Закона за социалните услуги, в България се извърши важна и съществена промяна в посока създаване на нормативна уредба, регламентираща тяхното обособяване и изцяло нов начин на организация и управление. В този контекст промените в законодателството могат да се оценят като важно предизвикателство по отношение на формулирането на съдържателните аспекти на обучението по социална работа в България.

Докладът акцентира върху най-важните аспекти на законовите промени и конкретните аспекти, в които трябва да се извърши промяната в съдържанието на обучението по социална работа като задължително условие, за да бъдат адекватно отразени приетите изменения в нормативната уредба.

28. **Vekova, L.** Adult education as a possible direction for the development of social work education: In: EDULEARN 2022 14th International Conference on Education and New Learning Technologies, 2022, p. 6953 – 6959, ISBN 978-84-09-42484-9, doi:10.21125/edulearn.2022.1144

Векова, Л. Обучението за възрастни като възможна насока за развитие на образованието по социална работа

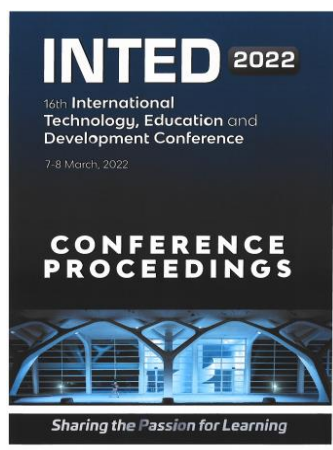
Както настоящата демографска ситуация, така и прогнозираните негативни тенденции за нейното бъдещо изменение в посока сериозно застаряване на българското население обуславят нарастващото значение на политиките, насочени към възрастните хора.

Публикацията разглежда развитието на образованието за възрастни от гледна точка на значението му за *ограничаване на негативното влияние на интензивното застаряване на българското население върху пазара на труда* и като възможност за *по-активно икономическо и социално включване на възрастните хора*. Посочени са възможностите за по-активно участие на възрастните хора във *формално и неформално образование и обучение*, насочено към придобиване на умения и компетенции за работа в сферата на социалните услуги. В тази връзка обучението по социална работа в университетите, подготвящи бъдещи социални работници, може да бъде представено и анализирано като възможна насока за развитие на образованието на възрастни и важен елемент от политиката за тяхното социално включване

29. **Vekova, L.** Problems of the motivation and adaptation in the practical training on social work in the condition of the Covid – 19 Pandemic In: INTED 2022 13th International Conference on Education and New Learning Technologies, 2022, p. 4697 – 4702, ISBN 978-84-09-37758-9, doi:10.21125/inted.2022

Векова, Л. Проблеми на мотивацията и адаптацията при практическото обучение по социална работа в условията на пандемията от Covid -19

Целта на статията е да се анализират и систематизират *факторите, които оказват мотивиращо влияние върху поведението на студентите* от специалност „Социални дейности“ при практическото им обучение, осъществявано изцяло или отчасти в *дистанционна форма на обучение*, за извършване на необходимите промени за адаптиране на учебния процес към нови условия

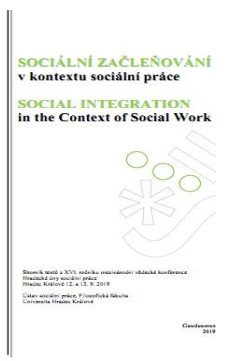

На базата на *анкетно проучване сред студенти от специалност „Социални дейности“* в Пловдивския университет се определят фактори, които са определящи за формиране на мотивация за активно участие в осъществяване на практическото обучение в дистанционна форма на обучение.

Представени са *основните проблеми и са анализирани позициите и реакциите* на различните страни, участващи в процеса на практическото обучение относно необходимите и адекватни действия за мотивирано и активно участие в практическото обучение на студентите в направление „Социални дейности”.

30. Vekova, L. Challenges to social work in Bulgaria for social inclusion. In: Social integration in the context of social work, XVI Hradec Days of Social Work, 2019, p. 266 – 273, ISBN 978-80-7435-767-1

Векова, Л. Предизвикателства пред социалната работа в България за социалното включване

Публикацията представя най-важните предизвикателства в сферата на социалната работа в България в контекста на постигане на баланс между националните цели и европейските приоритети.

Разгледани са *основните демографски, икономически и социални процеси*, които поставят определени изисквания към качеството на социалната работа. Обсъждат се очакванията за образованието и професионалното обучение на социалните работници и необходимостта от въвеждане на нови стандарти в тази

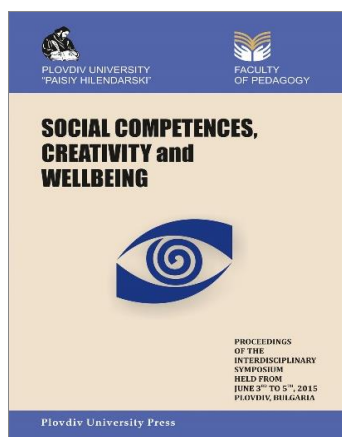
област. Систематично са представени *вижданията относно основните насоки за усъвършенстване на обучението на социални работници в съответствие с динамиката на социалните условия и капацитета на висшите училища*. Направен е опит за систематизиране на компетенциите, които се формират и развиват във висшето образование на социалните работници с цел ефективно посрещане на предизвикателствата на динамичната социална промяна и подпомагане на процеса на включване.

31. Vekova, L. Social competences as a factor for successful implementation of the social workers In: Social Competences, Creativity and Wellbeing, Plovdiv, Plovdiv University Press „Paisii Hilendarski“, 2015, p. 62 – 66, ISBN 978-619-202-023-1

Векова, Л. Социалните компетенции като фактор за успешната реализация на социалните работници

В публикацията се обосновава *значението на социалните компетенции за реализацията на социалните работници* и необходимостта те да намерят адекватно отражение в съдържанието на учебните програми за тяхното обучение и професионална подготовка.

Акцентира се върху дефинирането на социалните компетенции като модел на социално поведение и се разглежда необходимостта да бъдат посочени тези компетенции, които могат да се определят като социално значими и с решаващо значение за ефективната работа на социалните работници във взаимоотношения с контингентите, попадащи в обхвата на трудовата им дейност.

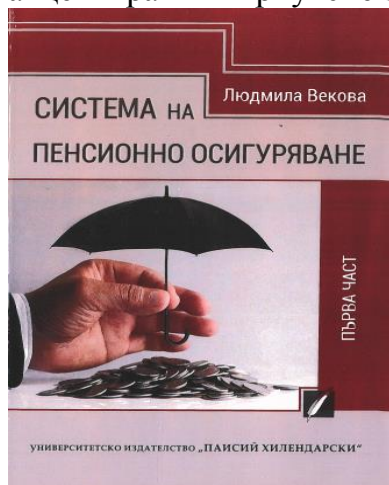

В този контекст специално внимание е обърнато върху включване на социалните компетенции в подготовката и обучението на социалните работници и залагането им в учебните планове като основа за засилване на връзката на образованието с пазара на труда. Посочени са важните за социалните работници в системата на социалното подпомагане социални компетенции с определящо значение за успешната им трудова реализация.

УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА ЗА СТУДЕНТИ

32. Векова, Л. Система на пенсионно осигуряване – първа част, Пловдив, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2021г., ISBN 978-619-202-297-6, ISBN 978-619-202-625-7, 259 страници.

Учебникът по „Система на пенсионно осигуряване“ представя базови познания за същността и основните характеристики на пенсионното осигуряване като основен компонент на системата на социалното осигуряване, акцентирайки върху спецификата на българският пенсионен модел.

Учебникът е разделен е в две части. Първата част на учебника представя основни теоретични положения на системата на пенсионното осигуряване в аспекта на основен съставен елемент на социалното осигуряване и развитието на системата на пенсионното осигуряване в България.

Раздел първи на учебника разглежда основни теоретични положения на системата на пенсионното осигуряване. Представени са същностните характеристики на пенсионното осигуряване, които са допълнени с изясняване на основни категории като пенсии, пенсионни продукти, пенсионния план, пенсионна схема, пенсионен фонд с акцент върху капиталовите пенсионни фондове. Акцентирано е върху разглеждане на въпросите на финансовата организация, на различните видове пенсионни плащания, на елементите на пенсионната система. *Във втория раздел* на учебника са представени основни моменти в развитието на системата на пенсионното осигуряване в България. Представено е управлението на системата на пенсионното осигуряване чрез изясняване на функциите и отговорностите на структурите, осъществяващи управлението на задължителното държавно пенсионно осигуряване и на капиталовия компонент – допълнителното пенсионно осигуряване във втория и третия стълб. *Третата част* на учебника разглежда функционирането на системата на задължителното държавно пенсионно осигуряване като първи стълб на пенсионната система в България. Представени са характеристиките на основни категории в системата и са изяснени съдържателни въпроси относно

финансовата организация, основните видове пенсионни плащания и изискванията за придобиване на права, както и начина за определяне на техните размери.

33. Векова, Л. Система на пенсионно осигуряване – Допълнително пенсионно осигуряване, Пловдив, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2021г., ISBN 978-619-202-625-7, 303 страници.

Учебникът разглежда функциониращата на капиталов принцип система на допълнителното пенсионно осигуряване в България, обединяваща втория и третия стълб на пенсионния модел. Специално внимание е отделено на същността, значението и основните характеристики на допълнителното задължително пенсионно осигуряване (т.нар втори стълб на пенсионната система) и на допълнителното доброволно пенсионно осигуряване (третия стълб на пенсионната система). Учебникът е разделен на три части, всяка от които съдържа глави и отделни теми, изясняващи разглежданата проблематика.

Първата част представя организацията на допълнителното капиталово пенсионно осигуряване на базата на изясняване на основните теоретични положения, отнасящи се до пенсионноосигурителните дружества. Посочени са същностни характеристики на допълнителното пенсионно осигуряване и тяхното отразяване в законовата регламентация на дейността на пенсионноосигурителните дружества и управяваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване. Изяснени са функциите и значението на институциите, свързани с пенсионноосигурителните дружества.

В раздел втори са представени съдържанието, особеностите и характеристиките на допълнителното задължително пенсионно осигуряване като втори стълб на българската пенсионна система и на действащата законова и поднормативна уредба. Акцентирано е върху изясняване на въпросите, свързани с осигуряването в универсалните и в професионалните пенсионни фондове. Специално внимание е отделено на инвестиционната политика, на инвестиционните възможности и ограничения във връзка с инвестиране на активите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване.

Трети раздел на учебника разглежда основни теоретични положения за същността, принципите, характеристиките и формите на допълнителното доброволно пенсионно осигуряване и конкретни въпроси за изясняване на значението му като трети стълб на българския пенсионен модел. Посочени са възможностите и потенциала на допълнителното доброволно пенсионно осигуряване като целево спестяване и инвестиционна възможност. Представен е действащия инвестиционен режим и съществуващите данъчни облекчения .

10.01.2023 г.

Гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ:

ДОЦ. Д-Р ЛЮДМИЛА ВЕКОВА